

گزارش پنجاه و هشتمین کنفرانس بین‌المللی «ایفلا» (هند)

زهره میرحسینی

Universal Bibliographic Control and
International Machine Readable
Cataloging (MARC) (UBCIM)
۲. دسترسی جهانی به انتشارات
Universal Availability of Publications
(UAP)

۳. نگهداری و حفاظت مواد
Preservation and Conservation
(PVCV)

۴. جریان جهانی اطلاعات و ارتباط
دوربرد

Universal Data flow and Tele
Communication (UDTC)

۵. توسعه کتابداری در کشورهای جهان
سوم

Advancement of Librarianship in the
Third World (ALP)

این فدراسیون انتشارات متعددی در زمینه
کتابداری و کتابخانه‌ها دارد. انتشارات مذکور
به صورت فصلنامه، سالنامه، راهنماها،
گزارشات بخشهای مربوطه، اساسنامه، قوانین و

دکتر رانجانا نانان

بسته به نوع کتابخانه و یا فعالیتهای کتابداری
جای گرفته‌اند.

ب. پنج برنامه اصلی شامل:

۱. کنترل کتابشناختی جهانی و ماشینی
کردن خدمات بین‌المللی فهرست‌نویسی

طبق تعریفی که از «ایفلا» در اساسنامه آن
شده، سازمانی است مستقل، غیردولتی و
غیرانتفاعی که از طریق عضوگیری انجمن‌ها و
مدارس کتابداری، کتابخانه‌ها و کتابداران
مختلف از سراسر جهان شکل گرفته است.

«ایفلا» در سال ۱۹۲۷ در ادینبورگ
اسکاتلند تأسیس شد. این سازمان با یونسکو در
ارتباط نزدیک است و در بالاترین رده‌بندی
یونسکو (طبقه A) قرار دارد. دفتر مرکزی
«ایفلا» در هلند واقع است. ایفلا قدیمی‌ترین
و بزرگترین سازمان در زمینه کتابداری و
اطلاع‌رسانی در سطح بین‌المللی است.

هدف این سازمان ارتقاء تفاهم جهانی،
همکاری، بحث، تحقیق و توسعه در تمام
زمینه‌های علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی است.
برای تحقق این هدف «ایفلا» از طریق دو نوع
واحد که تحت نظر هیأت‌های اجرایی و حرفه‌ای
هستند کار می‌کند:

الف. گروه‌های حرفه‌ای، که شامل ۳۲
قسمت و ۱۲ میزگرد می‌شود که در ۸ بخش

خبرنامه برای اعضا بطور مرتب ارسال می‌گردد. برخی از انتشارات «ایفلا» عبارتند از: راهنمای جهانی کتابخانه‌های علوم پزشکی و زیست‌شناسی، خدمات مرجع برای انتشارات سازمانهای دولتی، راهنمای جهانی کتابخانه برای ناپنیان، استانداردهای کتابشناختی برای موسیقی، رهنمودهایی برای خدمات کتابخانه‌های ناشنویان و...

«ایفلا» دارای سه نشریه ادواری به نامهای Libri, IFLA, Journal, Inspel است. اغلب انتشارات «ایفلا» به سه زبان انگلیسی، فرانسوی و اسپانیولی موجود است.

اخیراً «ایفلا» توجه خاصی به برنامه‌های سوادآموزی کرده و «طرح سوادآموزی» را برای مبارزه با بیسوادی در کشورهای مختلف به عهده گرفته است. در ضمن جوایز و بورس‌هایی نیز برای متخصصین کتابداری از کشورهای جهان سوم در نظر گرفته است. این جوایز برای قدردانی از افرادی که سالها با ایفلا همکاری داشته‌اند و به هزینه کارگزاران کتاب و یا افرادی از هیئت اجرایی و حرفه‌ای ایفلا ابداع شده است.

برخی از این جوایز عبارتند از:

— بورس گوست وِن وِسیمل

Guust VAN Wesemeal Grant

برای شرکت یک مدرس یا استاد کتابداری از جهان سوم در دوره کتابداری پیشرفته در یکی از کشورهای اروپایی به مدت ۶ هفته با هزینه Sauer (ناشر آلمانی).

— جایزه هانس پیترگه Hans-Peter Geh برای شرکت همه‌ساله یک کتابدار از منطقه شوروی سابق در کنفرانس علمی ایفلا با هزینه ایفلا.

— دوره آموزش دکتر شوقی سالم

Shawky Salem

برای تربیت کتابدار از یک کشور عربی جهت آموزش تکنولوژی جدید در کتابداری و اطلاع‌رسانی (مدیریت، ذخیره و بازیابی و تکنولوژی اطلاعات) در یکی از کشورهای اروپایی به مدت سه هفته.

این سازمان بین‌المللی دارای سه نوع عضویت است.

۱. عضویت انجمنهای کتابداری، انجمنهای کتابداران، انجمنهای مدارس کتابداری و انجمنهای مؤسسات تحقیقی و کتابشناختی که به نوعی با کاربرد اهداف فدراسیون ایفلا مرتبط هستند؛

۲. عضویت سازمانی، شامل کتابخانه‌ها، مدارس کتابداری، مؤسسات تحقیقی و کتابشناختی؛

۳. عضویت شخصی.

در حال حاضر «ایفلا» دارای ۱۳۰۵ عضو از ۱۳۵ کشور جهان است. این سازمان هر سال کنفرانسی عمومی در زمینه بررسی مسائل مربوط به کتاب، کتابخوانی، کتابداری و اطلاع‌رسانی در یکی از کشورهای جهان تشکیل می‌دهد. در ضمن تشکیل کنگره بازدید از کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی کشور میزبان نیز مدنظر است تا کتابداران به تبادل تجربیات پرداخته و با شیوه‌های کتابداری در کشورهای مختلف از نزدیک آشنا گردند. نمایشگاهی بین‌المللی از جدیدترین انتشارات در موضوعات مختلف و معرفی جدیدترین بانکهای اطلاعاتی و تکنولوژیهای اطلاعاتی در کنار کنفرانس دایر می‌گردد که محل خوبی برای ارتباط بیشتر و مستقیم با ناشران و دست‌اندرکاران امر اطلاع‌رسانی است.

کنفرانس «ایفلا»، ۱۹۹۲

کنفرانس امسال از تاریخ ۳۰ اوت تا ۵

سپتامبر برابر با ۸ تا ۱۴ شهریورماه ۱۳۷۱ با شرکت حدود ۲۰۰۰ نفر از کتابداران و متخصصان اطلاع‌رسانی و برنامه‌های کامپیوتری از بیش از صد کشور جهان در هتل تاج پالاس واقع در دهلی نو - هند برگزار گردید.

مراسم افتتاحیه با حضور آقای آرچون سینگ Arjun Singh وزیر توسعه منابع انسانی و با پیام آقای واشیشث Vashishth ریاست انجمن کتابداران هند و چند سخنران دیگر انجام شد.

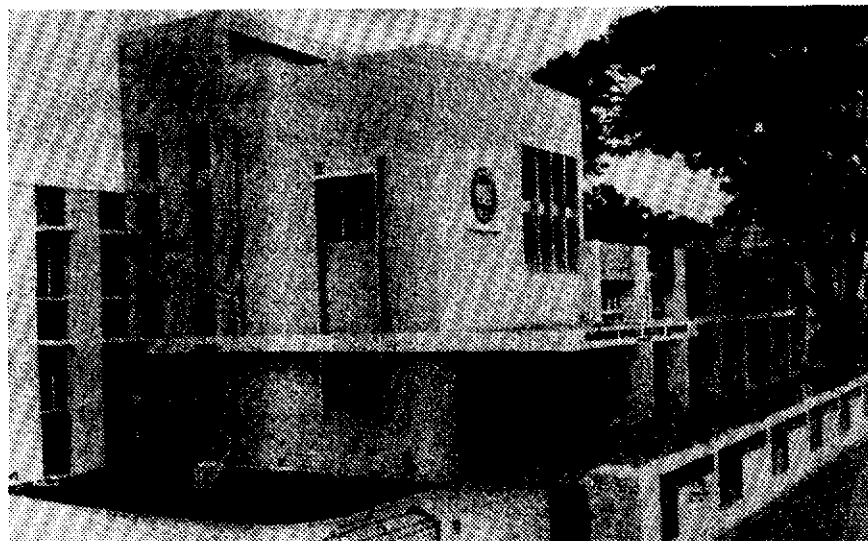
این سومین بار بود که «ایفلا» در آسیا تشکیل می‌شد (سال ۱۹۸۰، چهل و ششمین گردهمایی، مانیل و سال ۱۹۸۶، پنجاه و دومین گردهمایی، توکیو). برگزاری این کنفرانس در هند مصادف بود با مراسم بزرگداشت صدمین سال تولد دکتر شیالی رامام ریتا رانگاناثان (Shiyali Ramam rita Ranganathan) که پدر حرکت نوین کتابداری در هند لقب یافته است.

به همین مناسبت روزنامه «هندو» یکی از کثیرالانتشارترین روزنامه‌های هند شماره‌ای در بزرگداشت مقام وی منتشر کرد. دولت هند نیز تمبرهای یادبودی در بزرگداشت استاد رانگاناثان منتشر ساخت.

شرکت کنندگان و موضوع کنفرانس

طبق آمار روزنامه هندو (۳۰ اوت ۱۹۹۲)

ساختمان کتابخانه

تعداد شرکت کنندگان در کنفرانس بیش از ۲۰۰۰ نفر و تعداد نمایندگان برخی از کشورها بدین ترتیب ذکر شده است: آمریکا (۱۰۰)، بریتانیا (۵۰)، آلمان (۲۶)، سوئد (۳۰)، هلند (۴۶)، پاکستان (۲۰)، و ایران (۳۶)، و تعداد بانوان شرکت کننده (۶۰۰).

موضوع اصلی کنفرانس دورنمای خط مشی اطلاع رسانی و کتابخانه‌ها با تکیه بر کاربرد تکنولوژی جدید برای توسعه اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، و علمی بود. کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع رسانی به عنوان پایگاه‌های گردآوری و تنظیم اطلاعات جهت برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های بخشهای مختلف جامعه مثل آموزش و پرورش، فرهنگ و اقتصاد تلقی می‌شوند. در این کنفرانس موضوع فوق همراه با موضوعات فرعی وابسته به آن مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت.

جمعاً ۱۵۰ مقاله ارائه شد که از بین آنها ۸۵ مقاله به صورت چاپ شده در ۹ جزوه به

کتابخانه ملی، کتابخانه‌های دانشگاهی و کتابخانه‌های مجلس؛

۲. کتابخانه‌های تخصصی شامل کتابخانه‌های دولتی، علوم اجتماعی، جغرافیا، علوم و تکنولوژی، زیست‌شناسی، علوم پزشکی و هنر؛

۳. کتابخانه‌های عمومی شامل کتابخانه‌های عمومی در خدمت کودکان، مدارس، نابینایان، جمعیت‌های چندملیتی، زندانیان، نوسادان و کتابخانه‌های سیار؛

۴. کنترل کتابشناختی شامل کتابشناسی، فهرست نویسی، رده‌بندی و نمایه‌سازی؛

۵. مجموعه‌سازی شامل گردآوری، مبادله، امانت بین کتابخانه‌ها، نشریات ادواری، روزنامه‌ها، اطلاعات دولتی و انتشارات رسمی، کتب کمیاب و نسخ خطی؛

۶. مدیریت تکنولوژی شامل حفاظت، ساختمان و تجهیزات کتابخانه، تکنولوژی اطلاعات، آمار، وسایل سمعی و بصری،

اطلاعاتی و کاری می‌توانست در بخش مربوطه حضور به هم رسانند. پس از ارائه هر مقاله، سؤالات مطرح می‌شد و این سؤالات و پاسخها و بحثهای جانبی در کنار آنها از جالبترین و مفیدترین قسمتهای کنفرانس بود.

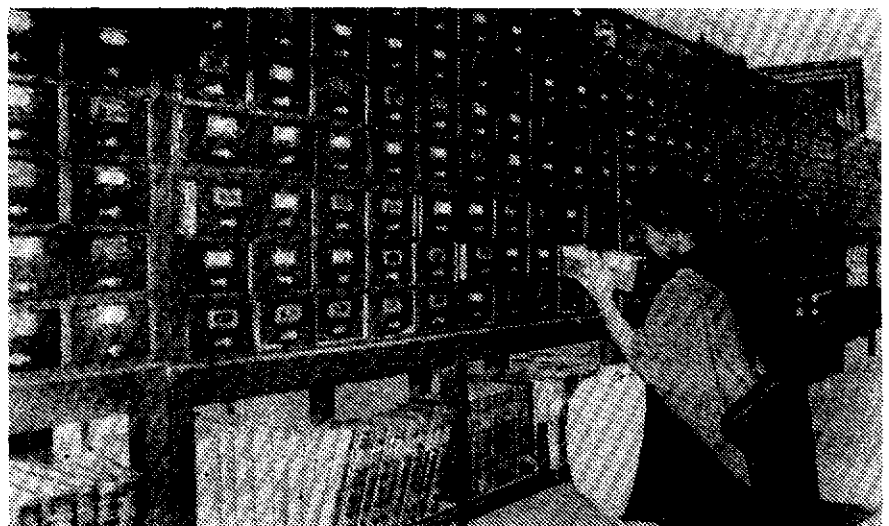
در نمایشگاه امسال ۱۰۰ ناشر و کارگزار بین‌المللی شرکت داشتند که از بین آنها ۴۵ ناشر هندی بودند. نمایشگاه در دو سالن جداگانه یکی مختص ناشران هندی و یکی ویژه ناشران خارجی برگزار شده بود.

بازدید از کتابخانه مرکزی مرجع دانشگاه دهلی و کتابخانه‌های چند دانشکده از جمله دانشکده هنر و علوم کتابخانه مرکز مدارک علمی ملی هند (INSDOC)، کتابخانه مرکز ملی ایندیرا گاندی و انستیتی تکنولوژی هند در برنامه پیش‌بینی شده بود. البته شرکت کنندگان در طول کنفرانس می‌توانستند برحسب علاقه از کتابخانه‌های دیگر مثل کتابخانه عمومی دهلی، کتابخانه کودکان، کتابخانه آرشو صدا و سیما و... نیز بازدید کنند.

نکته مثبتی که در مورد هند به چشم می‌خورد، تشکل ناشران توسط انجمن ناشران هند و تشکل کتابداران توسط انجمن کتابداران هند بود. این تشکلهای باعث تماس بیشتر دست‌اندرکاران این امور شده و جریان کار کتاب و کتابداری در هند را رونق بخشیده است. کتابخانه‌ها نیز علی‌رغم امکانات مستعمل و فرسوده، بسیار فعال کار می‌کردند و از کتابداران متخصص و تربیت شده بهره‌مند بوده و مراجعان زیادی داشتند. جدیدترین انتشارات سال ۹۲ در تمام موضوعات مربوط به هر کتابخانه در قفسه‌های نمایش کتب و قفسه‌های مجلات به چشم می‌خورد.

اکثر قریب به اتفاق کتابداران هندی از تحصیلات بالا در سطح دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی برخوردار بودند. کتابخانه‌ها اکثراً از سیستمهای طبقه‌بندی جهانی (UDC)، دیویی (DDC) و کولن (Colon): سیستم ابداعی رانگاناتان استفاده می‌کردند.

بعضی از مراکز مثل INSDOC با بانکهای اطلاعاتی Dialog و Agris پیوسته بود. سیستم شبکه پیوسته از طریق بمبئی به

مدیریت انجمنهای کتابداری و مدیریت کتابخانه؛

۷. آموزش و تحقیق شامل تربیت کتابداران، ادامه تحصیلات حرفه‌ای، نظریه و تحقیق کتابخانه، تاریخ کتابخانه، تحقیق و مطالعه، سردبیران مجلات کتابداری؛

۸. فعالیتهای منطقه‌ای شامل آفریقا، آسیا و اقیانوسیه و آمریکای لاتین و جزایر کارائیب. شرکت کننده برحسب علاقه و یا نیاز

شرکت کنندگان داده شد. یک جزوه معرفی مقالات خارج از بخشها و میزگردها و هشت جزوه مربوط به مباحث بخشهای مختلف بود. هر شرکت کننده می‌توانست ۱۰ مقاله انتخابی نیز بطور رایگان از قسمت توزیع مقالات دریافت کند.

بخشها و میزگردهای کنفرانس عبارت بود از:

۱. کتابخانه‌های تحقیقاتی عمومی شامل

اعزام شوند. لازم به توضیح است که حتی از کشورهای چون عربستان سعودی، کویت و برخی کشورهای آفریقایی چون گابن و مراکش مقالاتی به کنفرانس ارائه شد، ولی متأسفانه از کشور ما تا به حال مقاله‌ای به ایفلا ارائه نشده است.

این مسأله دلایل مختلفی دارد. یکی از مهمترین دلایل اعزام افراد غیرمرتبط با موضوع کنفرانس و افراد غیرمتخصص صرفاً جهت تشویق یا مسافرت به یک کشور خارجی برای برخی افراد است. اساتید کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های کشور در این کنگره حضور نداشتند و اغلب شرکت‌کنندگان کارمندان کتابخانه‌ها بودند. از آنجا که در کنفرانس‌های بین‌المللی وجهه و عملکرد کشورها مطرح می‌شود، نمایندگان اعزامی باید افرادی صاحب‌صلاحیت علمی و عملاً آشنا و مسلط به یک زبان بین‌المللی در سطح علمی باشند، نه صرفاً نوعی آشنایی ابتدایی. دوسوم از شرکت‌کنندگان ایرانی با ضعف زبان روبرو بودند و طبیعی بود که نمی‌توانستند از برنامه‌های کنفرانس استفاده کنند. حال آنکه افراد واجد شرایط در ارگانها و سازمانهایی که اقدام به اعزام نمایند کرده بودند وجود دارد. ارزیابی نهایی «ایفلا» از شرکت‌کنندگان ایرانی مثبت نبود و این برای جمهوری اسلامی که باید علم و دانش در آن جایگاه رفیعی داشته باشد خشنودکننده نیست. بدیهی است چنین نکاتی بارها و بارها تذکر داده شده است. این گزارش نیز می‌تواند مانند گزارشهای پیشین نادیده گرفته شود. اما، شاید وقت آن رسیده باشد که برای حیثیت جمهوری اسلامی و مقام علمی آن قدم مثبتی برداشته شود.

توضیحات:

1. *Programme Handbook*. New Delhi: Indian Organizing Committee, 1922, p. 3.
2. *IFLA General Conference 1992*. Final Announcement. p. 3-4.
3. *The Hindu Speaks on Libraries*, Madras: Kasturi & Sons Ltd., 1922, p. 51-52.
4. *IFLA RSCAO Newsletter*, 3: 2 (December 1991), 4.

نیاز به برنامه‌ریزی، برای مطالعه نیازهای استفاده‌کنندگان و مدیریت مناسب برای رشد معقول متون و منابع؛ آموزش و تربیت کتابداران با برداشتی بین‌المللی؛ تصویر کنونی کتابداران به عنوان مدیران بودجه‌های عمومی و استفاده‌کنندگان تکنولوژی جدید؛

کتابخانه‌های اختصاصی و مراکز مدارک: عهده‌دار خدمات اطلاعاتی.

در مورد موضوع اصلی و موضوعات فرعی می‌توان تا ۱۵ جولای ۱۹۹۴ مقالاتی به کنفرانس بارسلونا به آدرس زیر ارائه داد. مقاله باید به یکی از زبانهای انگلیسی، فرانسوی، اسپانیولی، آلمانی، یا روسی باشد:

IFLA'93 Conference Organizing
Committee office (Ester omella)
Egipciques, 15
08001 Barcelona
Fax: 34-(9) 3-443 3462

شصتمین کنفرانس عمومی هاوانا- کوبا، ۲۱-۲۷ اوت ۱۹۹۴

موضوع اصلی: نقش کتابخانه‌ها در توسعه جامعه

پیشنهادات

پیشنهاد می‌شود برای سال آینده هیئت اعزامی ایران برطبق ضوابط علمی به کنفرانس

سایر نقاط هند نیز ایجاد شده و خدمت می‌کرد. سیستم کامپیوتری نالاندا نیز که توسط انجمن کتابداران هند تهیه شده و در حال اجراست شامل بانک اطلاعات کتابخانه‌های هند است. نالاندا دسترس‌پذیری به متجاوز از ۱۰,۰۰۰ کتابخانه و مرکز اطلاعات فنی را در هند می‌سازد.

برنامه‌های آتی ایفلا

پنجاه و نهمین کنگره و کنفرانس عمومی بارسلونا، اسپانیا ۲۲-۲۸ اوت ۱۹۹۳.

موضوع اصلی.

کتابخانه‌های جهانی: کتابخانه‌ها به عنوان مراکزی برای دسترسی جهانی به اطلاعات. موضوعات فرعی.

کتابخانه‌های تحقیقاتی و ملی به عنوان گره‌هایی در شبکه جهانی؛ نقش کتابخانه‌های عمومی در جوامع چندملیتی و چندزبانه با تأکید بر کشورهای دوزبانه؛

پیکار با بی‌سوادی و آموزش مداوم به عنوان وسیله‌ای برای مبارزه با تبعیض در دسترسی به دانش؛

دسترس‌سازی کودکان، نوجوانان و کتابخانه‌های مدارس به اطلاعات و ارتقاء خواندن برای توسعه فرهنگی شهروندان؛

نگهداری اطلاعات بخصوص مواد جدید و سمعی و بصری؛